

เหตุผลเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

The Reasons for Choosing the Career of Undergraduate Students in Bangkok and Vicinity

นรารัตน์ รอดแดง¹, ศรีปริญญา ฐปกระจำง² และ ชาญเดช เจริญวิริยะกุล³

Nararat Roddang¹, Sriparinya Toopgrajank² and Chandej Charoenwiryakul³

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2,3}

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2,3}

Email: kobnararat@hotmail.com¹

Received: 2022-09-19; Revised: 2022-09-22; Accepted: 2022-09-26

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพและปริมณฑล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพมากที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมของงาน รองลงมาคือด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ด้านลักษณะงาน และด้านคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ ตามลำดับ อาชีพที่ตัดสินใจเลือกมากที่สุด ตามลำดับจากมากไปน้อยคือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว รองลงมาคือ อาชีพพนักงานบริษัท อาชีพอิสระ อาชีพรับราชการ อาชีพธุรกิจครอบครัว อาชีพรับจ้าง และ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ

คำสำคัญ: เหตุผลเลือก, อาชีพ, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

This research aimed to study the reasons for choosing an undergraduate student's career in Bangkok and its Vicinity. This research is quantitative. The samples were final-year students of public and private higher education institutions. In Bangkok and its Vicinity, 400 people used the multi-stage randomization method. Data were collected by questionnaires and analyzed by descriptive statistics were mean and standard deviation.

The research results found that the decision to make a career the most is the work environment, followed by compensation and welfare, career advancement, job characteristics, and occupation qualifications. Career decision-making selection, most in order from most to least, are personal business, followed by employees, freelance, government service, family business, contractor, and state enterprise employee, respectively.

Keywords: The Reasons for Choosing, Career, Undergraduate Student

บทนำ

ปัจจุบันเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าดังกล่าวส่งผลให้เกิดอาชีพขึ้นมามากมาย อาชีพอาจจะเหมาะกับบุคคลหนึ่งแต่อาจจะไม่เหมาะสมกับบุคคลหนึ่ง การตัดสินใจเลือกอาชีพ นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะถ้าตัดสินใจเลือกอาชีพเหมาะสมกับตนแล้ว จะทำให้มีความสุขและมีความก้าวหน้าในชีวิตประจำวัน การเลือกอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับบุคลิก ลักษณะอุปนิสัย ความรู้ ความสามารถ ความสนใจและความถนัดในอาชีพของตนเอง และความต้องการของตลาดแรงงาน อาจก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ เช่น ทำให้เสียเวลา ไม่อยากทำงานในอาชีพตามที่ได้รับการศึกษา การอบรมมา ทำงานไม่ก้าวหน้า เนื่องจากการทำงานไม่ได้ทำด้วยใจรัก ตั้งใจ และความรับผิดชอบในหน้าที่ หากได้งานที่ไม่เหมาะสมกับบุคลิก นิสัย ความสามารถ และความถนัดแล้ว ในการทำงานจะมีแต่ความเบื่อหน่าย ไม่อยากทำงานหรือทำงานด้วยความไม่เต็มใจและไม่ตั้งใจทำงาน โอกาสก้าวหน้าจึงมีน้อย เปลี่ยนงานบ่อย จนกว่าจะถูกใจ (ศิริวรรณ ไตรสรลักษณ์, 2552) ในแต่ละวันทุกคนมีการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา และบางครั้งต้องตัดสินใจหลายเรื่อง ซึ่งทุกเรื่องอาจมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับตัวเรา การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญและหลีกเลี่ยงไม่ได้การตัดสินใจที่ดี ต้องรู้หลักการ วิธีการ ขั้นตอน เพื่อจะได้ตัดสินใจให้ดีที่สุด การฝึกการตัดสินใจเรื่องอาชีพต้องเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ รู้วิธีการ และรูปแบบของการตัดสินใจเลือกอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพ นับว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตของมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่า “งานคือชีวิต” ดังนั้นจำเป็นต้องมีการเริ่มต้นด้านการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ตั้งแต่วัยเรียน ซึ่งเป็นการวางแผนระยะยาวที่ต้องใช้เวลานานจะอาศัยความพยายามอย่างมาก ผลตอบแทนที่ได้รับก็คุ้มค่า สิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ปัจจัยภายในได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความสนใจ บุคลิกภาพ สติปัญญา ความถนัด ทักษะ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบ ความอดุสาหะ เพศ เชื้อชาติ อายุ ความแข็งแรง สุขภาพ ความปลอดภัย ความมั่นคง การทำงานเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือไม่ เป็นต้น

กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ กระบวนการที่บุคคลจะพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจ เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เช่น ต้องพิจารณาค่านิยม ความสนใจ ความถนัด และคุณสมบัติอื่น ๆ การตัดสินใจสัมพันธ์กับทักษะที่ได้เรียนรู้ ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของบุคคล เช่น หลักในการตัดสินใจ เป็นการสำรวจหนทางที่จะเป็นไปได้ กำหนดว่าจะทำอะไร จะเกิดผลอะไร ในการตัดสินใจ เราต้องรู้จัก

ความสามารถ ความสนใจ ค่านิยมของตนเองและรู้ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง นำความรู้ไปพิจารณาตัวเลือกต่าง ๆ ถ้าได้ข้อมูลมากเท่าใด บุคคลนั้นก็ยิ่งมีโอกาสได้ผลที่พึงปรารถนามากขึ้นเท่านั้น ข้อมูลจากการประเมินนำไปสู่การอภิปรายลักษณะพิเศษของบุคคลที่สามารถเชื่อมโยงกับความต้องการทางการศึกษาและอาชีพ

การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเพื่อช่วยให้บุคคลสามารถสร้างทางเลือกทางใดทางหนึ่งผ่านการพิจารณาเห็นว่าเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ความถนัดส่วนตัว ของคนแต่ละคนมีความถนัดไม่เหมือนกัน การได้ทำงานหรืออาชีพที่ตนถนัด จะมีโอกาสที่จะพบกับความสำเร็จมาก (พันธุ์ทิพย์ พัชรพงศ์พรณ, 2556)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม

การตัดสินใจ เป็น การกระทำตามที่ตั้งใจเลือก เพื่อให้บรรลุผลที่ตั้งไว้ การตัดสินใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไปบนพื้นฐานเหตุผลของความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามปัจจัยส่วนตัว ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในส่วนบุคคล และปัจจัยแวดล้อม แรงจูงใจต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกส่วนบุคคล

รีดเดอร์ (Reeder, 1971) ได้รวบรวมทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซึ่งแต่ละบุคคลเลือกกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ในรูปของความเชื่อและความไม่เชื่อทำให้บุคคลอาจจะเลือกตัดสินใจกระทำพฤติกรรมอย่างเดียวกันแต่เหตุผลอาจจะแตกต่างกัน ประกอบด้วย

1. เป้าหมายหรือจุดประสงค์ (goals) ความมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุผลนั้น ผู้กระทำจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ไว้ล่วงหน้า และผู้กระทำพยายามที่จะกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือจุดประสงค์นั้น ๆ
2. ความเชื่อ (belief orientation) เกิดจากความคิดและความรู้ในเรื่องนั้นที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการเลือกการกระทำทางสังคม ในการกระทำทางสังคมใด ๆ ย่อมอาศัยความเชื่ออยู่เสมอ
3. ค่านิยม (value standard) คือสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง
4. นิสัยและธรรมเนียม (habits and customs) คือแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วสืบต่อกันมาด้วยประเพณี และถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วย
5. การคาดหวัง (expectation) คือท่าทีของบุคคลอื่นที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัว โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ
6. ข้อผูกพัน (commitments) คือ สิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าข้อผูกพันที่ต้องการกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ ข้อผูกพันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม เพราะผู้กระทำตั้งใจจะกระทำสิ่งนั้น ๆ เนื่องจากเขารู้สึกว่าเขามีข้อผูกพันที่จะต้องกระทำ

7. การบังคับ (force) คือ ตัวที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำการตัดสินใจได้เร็วขึ้น เพราะในขณะที่ผู้กระทำตั้งใจที่จะกระทำการสิ่งต่าง ๆ นั้น เขาอาจจะไม่แน่ใจว่ากระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ แต่เมื่อมีการบังคับ ก็จะทำให้การตัดสินใจกระทำนั้นได้เร็วขึ้น

8. โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของผู้กระทำที่เชื่อว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจะช่วยให้มีโอกาสเลือกกระทำ เช่นการที่บุคคลคิดว่าตัวเขามีโอกาสนั้น ในทางที่เป็นจริงอาจจะไม่มีก็ได้

9. ความสามารถ (ability) การที่ผู้กระทำรู้ถึงความสามารถของตัวเอง ซึ่งก่อให้เกิดผลสำเร็จในเรื่องนั้น ๆ ได้ การตระหนักถึงความสามารถที่จะนำไปสู่การตัดสินใจและการกระทำทางสังคม เพราะเขารู้ว่าถ้าตัดสินใจกระทำแล้ว เขามีความสามารถที่จะกระทำได้แน่นอน

10. การสนับสนุน (support) คือ สิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจาก บุคคลอื่น ๆ ซึ่งการสนับสนุนนั้นอาจจะอยู่ในรูปของปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ จากการคิดหรือคาดหมายว่าจะได้รับการสนับสนุนดังกล่าว ก็จะทำให้เขาตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้น

อาชีพ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลที่มีข้อกำหนด ข้อตกลง หรือขอบเขตของภารกิจและความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน สามารถสะท้อนคุณค่าของตัวบุคคลและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นภารกิจที่ต่อเนื่อง มีการพัฒนา ในตัวอาชีพเอง และเป็นที่บุคคลมีความคาดหวังที่จะพึงพากิจวัตรนี้ในระยะเวลายาวนาน โดยได้รับค่าตอบแทน เป็นรายได้เพื่อใช้ในการดำรงชีวิต

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of Vocational Choice) (Holland, 1973) จอห์น แอล ฮอลแลนด์ เป็นนักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยฮอปกิน ได้สร้างทฤษฎีการเลือกอาชีพ แบบสำรวจความสนใจในเลือกอาชีพแลแบบสำรวจบุคลิกภาพตนเองเพื่อช่วยในการเลือกอาชีพ โดยตั้งสมมติฐานดังนี้ คือ

1) การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกถึงบุคลิกภาพ ความสนใจในอาชีพ แสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพในการทำงาน การใช้เวลาว่างและงานอดิเรกของบุคคล

2) การสำรวจความสนใจในของอาชีพเป็นการวัดบุคลิกภาพ

3) ถ้าบุคคลเลือกประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง อันเนื่องจากประวัติและบุคลิกภาพของเขาอย่างเดียวกัน นั้นก็จะถูกดึงดูดความสนใจของบุคคลที่มีบุคลิกภาพหรือลักษณะที่ตรงหรือคล้ายคลึงกัน

4) บุคคลแต่ละคนมีความสนใจต่ออาชีพอยู่สองสามอาชีพซึ่งจะมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพมาก

5) ความพึงพอใจ ความมั่นคงและความสำเร็จในการประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมของงาน

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ มีความคิดพื้นฐาน 4 ประการ

1. บุคลิกภาพของบุคคลทั่วไปแบ่งได้เป็น 6 ลักษณะตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ งานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (realistic) งานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (investigative) งานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม (artistic) งานบริการด้านการศึกษาและสังคม (social) งานจัดการและค้าขาย (enterprising) และงานสำนักงานและเสมียน (conventional)

2. สิ่งแวดล้อมของบุคคลก็แบ่งได้เป็น 6 อย่างตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ข้างต้น เช่นเดียวกัน และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาและความกดดันบางประการ และโดยเหตุผลทำให้บุคลิกภาพต่างกัน ทำให้ความสนใจและความถนัดแตกต่างกันด้วย บุคคลจึงมีแนวโน้มจะหันเข้าบุคลิกลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน ดังนั้น บุคคลในกลุ่มเดียวกันจึงมักจะมีอะไรที่คล้ายกัน

3. บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถของเขาทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงทัศนคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา

4. พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ เมื่อเราทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมบุคคลก็จะทำให้เราทราบถึง ผลที่จะติดตามมาด้วย ซึ่งได้แก่ การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนงาน ความสำเร็จในอาชีพ ความสามารถเฉพาะพฤติกรรมทางการศึกษาและสังคม นอกจากความคิดพื้นฐาน 4 ประการข้างต้นแล้ว ฮอลแลนด์ยังมีแนวคิดปลีกย่อยเพิ่มเติมอีก 4 ประการ (Holland, 1973) ดังนี้

1) ความสอดคล้องต้องการ (consistency) บุคลิกภาพบางลักษณะมีความสอดคล้องต้องการ เช่น บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค หรือบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมือนกับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม

2) ความแตกต่างกัน (differentiation) โดยปกติ บุคคลจะมีบุคลิกภาพเด่นชัดอยู่ลักษณะหนึ่ง แม้จะมีบุคลิกลักษณะอื่น ๆ ปะปนอยู่บ้าง แต่บางคนอาจจะมีบุคลิกภาพลักษณะต่าง ๆ อยู่ในระดับใกล้เคียงกันจนยากต่อการชี้ชัดลงไปว่า บุคคลนั้นมีบุคลิกภาพลักษณะใด

3) ความเหมาะสมกัน (congruence) บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมต้องมีความเหมาะสมกัน เช่น สิ่งแวดล้อมของผู้ที่มีความสนใจประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ย่อมเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทนี้มากกว่าบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจประเภทอื่น

4) การคาดคะเน (calculus) โดยเหตุที่บุคลิกภาพแต่ละลักษณะและสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างมิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และต่างก็มีความสัมพันธ์ภายในกันอยู่ ดังนั้นเมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพลักษณะหนึ่งก็ทำให้สามารถคาดคะเนถึงบุคลิกภาพลักษณะอื่นได้ด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปีการศึกษา 2559 จำนวน 94,206 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 6 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นลักษณะข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยมีลักษณะข้อคำถามในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามด้านภูมิหลังของนักศึกษา มีทั้งหมด 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา ประกอบด้วย 7 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง พนักงานบริษัท อาชีพอิสระ ธุรกิจครอบครัว

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ประกอบด้วย แบบสอบถามในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย 1. คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ จำนวน 4 ข้อ 2. ลักษณะงาน จำนวน 7 ข้อ 3. สภาพแวดล้อมของงาน จำนวน 4 ข้อ 4. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ จำนวน 5 ข้อ 5. ความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ จำนวน 5 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบหาความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การสอดคล้องภายใน (Internal consistency method) แบบครอนบาคอัลฟา (Cronbach's Alpha) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพรายข้อ และศึกษาคุณภาพโดยรวม พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น .916

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

เหตุผลในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ

การวิเคราะห์เหตุผลในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ ด้านลักษณะงาน ด้านสภาพแวดล้อมของงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ดังนี้

ตารางที่ 1 เหตุผลในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ

เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ	3.96	0.67	มาก
2. ด้านลักษณะงาน	4.05	0.53	มาก
3. ด้านสภาพแวดล้อมของงาน	4.27	0.53	มากที่สุด

เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	4.26	0.63	มากที่สุด
5. ด้านความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ	4.18	0.61	มาก
รวม	4.14	0.46	มาก

จากตารางที่ 1 เมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นเหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ด้านสภาพแวดล้อมของงานมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.27$, S.D.= 0.53) รองลงมาคือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.26$, S.D.= 0.63) ด้านความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, S.D.= 0.61) ด้านลักษณะของงาน มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}= 4.05$, S.D.= 0.53) และด้านคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}= 3.96$, S.D.= 0.67) ตามลำดับ

การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ

การวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน ดังนี้

ตารางที่ 2 การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง (n=400)

การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. รับราชการ	45	11.25
2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	25	6.25
3. ธุรกิจส่วนตัว	121	30.25
4. รับจ้าง	29	7.25
5. พนักงานบริษัท	95	23.75
6. อาชีพอิสระ	53	13.25
7. ธุรกิจครอบครัว	32	8.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 121 คน (ร้อยละ 30.25) รองลงมาคือ อาชีพ พนักงานบริษัท จำนวน 95 คน (ร้อยละ 23.75) อาชีพอิสระจำนวน 53 คน (ร้อยละ 13.25) อาชีพรับราชการ จำนวน 45 คน (ร้อยละ 11.25) อาชีพธุรกิจครอบครัว 32 คน (ร้อยละ 8.00) อาชีพรับจ้าง 29 คน (ร้อยละ 7.25) อาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจ 25 คน (ร้อยละ 6.25) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการศึกษการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพและปริมณฑลพบว่า

ปัจจัยที่มีผลตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ด้านสภาพแวดล้อมของงานมากที่สุด โดยมี รองลงมาคือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของ เปรมฤดี ปธานราชภูร์ (2546) ที่พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ให้ความสำคัญแก่ค่านิยมต่อการประกอบอาชีพได้แก่ น่าสนใจ มีโอกาสในการพัฒนาความรู้และทักษะการทำงาน มีบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรภาพ มีความมั่นคงในการทำงาน องค์กรมีความมั่นคงไม่ล้มหรือเลิกกิจการโดยง่าย มีสภาพการทำงานที่น่าพึงพอใจ มีโอกาสก้าวหน้า

ผลการศึกษการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มากที่สุด จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 รองลงมาคือ อาชีพ พนักงานบริษัท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 และ อาชีพอิสระจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ จิรนนท์ ไวยศรีแสง (2552) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ บริษัทหรือพนักงานห้างร้านเอกชนเป็นอันดับแรก รองลงมาคือทำงานส่วนตัวหรือประกอบอาชีพอิสระ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษา คือ คณะ ภูมิลำเนา และบิดามารดา หรือผู้ปกครองคาดหวังในการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1. การเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษานั้น ควรเลือกจากความชอบ ความถนัด และเป้าหมายส่วนตัวที่ชัดเจนมากที่สุด เพราะทักษะความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน จึงต้องค้นหาตัวเองให้พบว่าตนเองมีความถนัดในสิ่งใด เพื่อที่จะเตรียมความพร้อมก่อนที่จะตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่จะเรียน เพื่อไม่เป็นการเสียเวลาและค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ขณะศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

2. สถาบันการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ควรจัดการเรียนการสอนในวิชาแนะแนวหรือการจัดกิจกรรมที่พบน้องโดยเชิญศิษย์เก่าหรือนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในคณะต่าง ๆ มาแนะนำเพื่อให้นักเรียนรู้จักสาขาวิชาต่าง ๆ หรือสถาบันการศึกษาใดมีความพร้อมในการจัดแผนการเรียนที่หลากหลายที่จะสามารถสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบถึงความต้องการและเป้าหมายของตนเอง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการเรียนระดับมหาวิทยาลัย และการประกอบอาชีพในอนาคต

3. สถาบันครอบครัว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เครือญาติ บุคคลใกล้ชิด ควรให้คำปรึกษาหรือให้แนวทางเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในปัจจุบันซึ่งมีความหลากหลายและสามารถสร้างรายได้ ความมั่นคง ได้แตกต่างกัน ถ้ามีความถนัดและฝึกฝนทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ ถึงขั้นประสบความสำเร็จในอาชีพนั้น ๆ ได้เพื่อให้

ลูกหลานที่จะเลือกศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยได้เห็นช่องทาง ในการเลือกสาขาวิชาให้เหมาะสมมากที่สุด นอกจากนี้ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเรียนแต่ละสาขาวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับฐานะทางการเงินของครอบครัว

4. องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีความพร้อมเพื่อรองรับกระแสที่เปลี่ยนไปของโลกธุรกิจในปัจจุบัน ซึ่งข้อค้นพบในการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ทำให้นักศึกษาไม่ไปสมัครงานในองค์กรต่าง ๆ ส่งผลให้องค์กรเหล่านั้นมีโอกาเลือกบุคลากรเข้าไปทำงานได้น้อยลง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเหตุผลในการเลือกอาชีพ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบอาชีพของนักศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น ควรเก็บข้อมูลจากนักศึกษาในสถาบันต่าง ๆ ในเขตพื้นที่อื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นเหตุผลในการเลือกอาชีพของนักศึกษามากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรนนท์ ไวยศรีแสง. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เปรมฤดี ปธานราชภูริ. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมการประกอบอาชีพของนักเรียนศึกษาปริญญาตรีของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พันธุ์ทิพย์ พิชรพงศ์พรณ. (2556). การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริวรรณ ไตรสรลักษณ์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของบัณฑิต กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- Holland, J. L. (1973). *Making Vocational Choice: A Theory o Career*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Reeder, W. W.(1971). *Level of abstraction and generality and their uses*. New York: John Wiley.